

zvláštní vyšetřovací komise. Některé z příspěvků lze však spíše nazvat polemickými, často psanými poměrně osobním tónem. Některé články se více věnují terminologii slov genocida, *holodomor*, masová vražda apod. (Roman Serby, James E. Mace), jiné spíše řeší současnou debatu ohledně uznání či neuznání událostí z let 1932–1933 za genocidu z hlediska jednotlivých států, zejména Ruska (Jakob W. F. Sundberg). Poměrně častá je i snaha o srovnání s jinými historickými událostmi, v souvislosti s nimiž se termín genocida používá – míní se tím zejména vyvraždění části arménského národa Turky a dále židovský holocaust (Federico Argentieri).

Poslední část je souborem čistě polemických příspěvků reflektujících současnou kontroverze kolem tohoto téma, jejichž autory jsou známí historici jako Norman Davies či Paul Robert Magosci, ale i pocházejících z pera politiků jako třeba současného prezidenta Ukrajiny Viktora Juščenka.

Přílohy tvoří podstatnou část celé publikace. Kromě obsáhlých výsledků práce mezinárodní komise, která byla sestavena za účelem vyšetřování hladomoru, zde nalezneme například ještě rezoluci kanadského Senátu z roku 2003 o uznání hladomoru za genocidu proti ukrajinskému lidu nebo zákon Ukrajiny o hladomoru v originálním i anglickém znění. Publikace dále obsahuje rejstřík a stručné informace o autorech všech příspěvků.

Všechny články jsou poměrně krátké, žádný z nich neobsahuje komplexní podrobnou analýzu událostí z let 1932–1933 se všemi aspekty. Jedná se spíše o střípky, které mají podnítit diskusi o v současné době stále ještě nevyřešeném problému, a to s jednoznačně proukrajinským podtextem.

Eva Pelíšková

E. F. Makarevič, *Intimnyje tajny Sovetskogo Sojuza*. Moskva: Algoritm, 2007, 272 s.

Kniha pojednává o sexuálních vztazích a sexuální kultuře v Sovětském svazu od jeho vzniku až do jeho rozpadu v roce 1991. Hlavním cílem autora je ukázat, že i přes proklamace zdrženlivosti a svěbytné puritánství za vlády Sovětů sex existoval. Uvádí jako dva klíčové mezníky sovětských sexuálních revolucí první a druhou světovou válku, což ostatně platí nejen pro Sovětský svaz, ale i pro okolní svět; po válce hodně žen zůstalo bez muže a vojáci, vracející se z války, zase toužili po ženách. Z tohoto hlediska tedy autor konstatuje, že sexuální chování jak sovětských, tak i „západních“ vojáků se v zásadě příliš nelišilo. S rozpadem Sovětského svazu se na eurasijské mapě objevil nový prvek v podobě tzv. „obchodu s bílým masem“. V nemalé míře na tom má svůj podíl i okolní svět svou poptávkou po tomto novém „zboží“.

Autorovy argumenty se zejména v historických pasážích opírají o výpovědi současníků, jejichž úryvky se v průběhu textu objevují, což vypovídá i o nezanedbatel-

ném významu osobní korespondence, deníků, memoárů apod. pro výzkum takto specifického společenského tématu, doložitelném z poznámkového aparátu knihy (souhrnný seznam literatury v publikaci bohužel chybí). Kniha je svým publicistickým zaměřením určena spíše pro laického čtenáře, přesto i odborník tu může najít řadu zajímavých informací.

Kristina Osipova

Marie-Claude Maurel, Françoise Mayer, eds., ***L'Europe et ses représentations du passé. Les tourments de la mémoire***. Paris: L'Harmattan, 2008, 224 s.

Interpretace vztahu dějin a paměti je v současné době často zpracovávaným tématem. Příkladem toho může být i sborník, který vznikl pod vedením ředitelky pražského CEFRES Marie-Claude Maurel a socioložky Françoise Mayer, působící na Université Montpellier III. Obě editorky se již ve svých dřívějších pracích zabývaly úlohou historické paměti a zároveň se obě specializují na oblast střední Evropy či obecně na postkomunistické země. To se pak odráží i ve výběru příspěvků zařazených do jmenovaného sborníku.

Jednotlivé příspěvky jsou tematicky rozděleny do čtyř okruhů. První z nich, nazvaný paměť na západě a na východě, obsahuje příspěvky zasazené do celoevropské roviny. Příspěvek Georgese Minka se zabývá proliferací fenoménu paměti v Evropě a problémem vyrovnání společnosti s totalitní minulostí, včetně jeho institucionálních podob (zřizování ústavů paměti národa apod.). Marie-Claire Lavabre se zaměřuje více na roli paměti v západní Evropě, především ve Francii (problém Vichy, Alžírsko) a v Německu (nacismus). Naopak Velká Británie podle autorky vlně paměti uniká. Posledním příspěvkem tohoto okruhu je filosofický text Miloše Havelky založený především na teoriích vycházejících z české a německé literatury (Aleida Assmann). Další dva příspěvky tvoří samostatný tematický blok věnovaný problematice poválečného odsunu obyvatelstva, přičemž oba texty se zabývají Polskem. Catherine Gousseff popisuje přesídlení polské populace z východních území na znovuzískaná západní území v letech 1944–1947, zatímco Agnieszka Niewiedzial analyzuje historickou paměť na příkladu polské obce Korfantów a částečně i Horního Slezska. Třetí část sborníku obsahuje dva texty popisující místa spojená s historickou pamětí. První z nich, jehož autorkou je Kathy Rousselet, analyzuje dnes poutní místo Butovo, přičemž autorka nepřináší pouze dějiny tohoto pamětního místa, ale zároveň se snaží postihnout čím vším dnes Butovo skutečně je. Druhým příspěvkem k tomuto tématu byl Máté Zombory, který se ve svém textu zabývá vztahem mezi maďarským národem a jeho územím. Poslední část sborníku se zabývá obecně vztahem mezi pamětí a dějinami. Françoise Mayer a Zdeněk Vašíček přináší filosofický náhled na toto téma ve francouzském překladu článku *Minulost a současnost, paměť a ději-*